

עקב (129)

עשרה שלו וכו' כך בכל פעולה ופעולה, נמצא האדם כל העת בניסיונות.

ספר "יחי ראובן"

אוכל רוחני

פי לא על הלחם לבדו יחיה האדם פי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם (ח.ג)

ביאר רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל (רוח חיים פ"ג) בשם רבי חיים ויטאל זצ"ל: ידוע כאשר אדם לא אוכל כמה ימים, מת ונשמתו פורחת ממנו. לכאורה צריך להבין מה לנשמה רוחנית ולמאכל גשמי, וכי הנשמה ניזונית מלחם גשמי, ודאי לא, אם כן מה פשר תופעה זו? אלא בשעה שברא הקב"ה את העולם אמר: "תוצא הארץ דשא", וכן כל הבריאה כולה נבראה על ידי מאמר פיו של הקב"ה. וההבל הנוצר מפיו יתברך שמו נותן כח לדבר ומקיים אותו, ובהעדר השגחתו יתברך, יעדר גם גשמיות הדבר, וכח זה המקיימו הוא רוחני. נמצא כי כל מאכל מורכב משני דברים, גשמי ורוחני, וזה כונת חז"ל שאמרו: אין לך כל עשב בקרקע שאין לו מלאך ברקיע שאומר לו גדל.

ספר "אוצרות התורה"

עם ישראל נמשלו לגפן

אָרֶץ חֲשֵׁה וּשְׁעָרָה וְגִפְנֵי וְתֵאֵנָה וְרִמּוֹן (ח.ה)

הנה, העץ שעליו גדל הרימון נקרא "עץ רימון", העץ שעליו גדלה התאנה נקרא "עץ תאנה", והעץ שעליו גדלה הגויאבה נקרא "עץ גויאבה". לעומת זאת העץ שעליו גדילים הענבים אינו נקרא "עץ ענבים" אלא "גפן". מה פשר השינוי? באר בספר "אגרת הטיול" (רבי חיים אחיו של המהר"ל מפראג): עם ישראל נמשלו לגפן, שנאמר: "גפן ממצרים תסיע תגרש גוים ותיטעה" (תהלים פ. ט). מדוע? כל העצים יש בהם שימוש ללא הפירות. מהגזע והענפים ניתן לייצר כל מיני מוצרים. גפן, אם אין לו פירות, ניתן רק לשרוף אותו, כי הוא עץ חלש.

כך עם ישראל, אם הם נותנים יין, פירות, יש להם ערך, אם לא הריהם נידונים לכליון והשמדה, ה' ישמרנו ויצילנו. זהו שאומר הנביא (יחזקאל טו. ו): "לִכְנֹן פֶּה אָמַר אֶ-ד-נִי ה' כְּאֲשֶׁר עֵץ הַגִּפֶּן בְּעֵץ הַיַּעַר אֲשֶׁר נִתְחַיֵּי לְאֵשׁ לְאֶכְלָהּ כֵּן נִתְחַיֵּי אֶת יִשְׂרָאֵל וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁבִּי יְרוּשָׁלַם". השוה את יושבי ירושלים לעץ הגפן אשר ללא ענבים ניתן הוא למאכלות האש, וכן הוא הגורל הצפוי לעם ישראל כאשר אינם נותנים פרותיהם, קיום התורה ומצוותיה.

ספר "ומתוק האור"

שמיעת האוזן, המפתח הראשון לעליה וְהִיָּה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן אֶת הַמְשַׁפְּטִים הָאֵלֶּה וְשִׁמְרָתֶם וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְשָׁמַר ה' אֱלֹהֵיכֶם לְךָ אֶת הַבְּרִית (ז.יב)

האלשיך הקדוש מדייק ממילת "ושמר ד'.." ששמירה זו היא תוספת ברכה לברכה שכבר כתובה בתחילה במילים: "ושמרתם ועשיתם אותם", צריך להבין איזו ברכה כתובה במילים אלו, שהרי בפשטות כוונת הפסוק היא לעשות תנאי שאם תשמרו לעשות את המצוות, אזי יברכנו בברכה הכתובה בהמשך אבל מהוספת הו' הבין האלשיך הקדוש שכבר בתחילה כתובה איזו ברכה? ומבאר שזו כוונת הפסוק שאם תשמעו את המצוות שציוה השם כמו שצריך באמת לשמוע, דהיינו בהתבוננות הראויה אז הקב"ה מבטיח בברכתו שתצליחו גם אתם לשמור ולעשות את המצוות כי הכל תלוי בשמיעת האוזן.

דברי האלשיך הקדוש היו מורגלים בפיו של הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצ"ל משגיח ישיבת קול תורה והיה מטעים את היסוד הטמון בהם שהיסוד הגדול ביותר לקיום לימוד התורה ומצוותיה תלוי בשמיעת האוזן בצורה הנאותה ועל זה הודה דוד המלך ע"ה להקב"ה בפסוק "אזנים כרית לי", כי זהו המפתח הראשון לקבלת התורה, שמיעת האוזן. מעתה מובן היטב מדוע כח הרע מתעקש ומתאמץ כל כך להפריע לנו בנקודה של שמיעת האוזן כי זו נקודת המפתח לכל השפע הרוחני הגדול של קבלת התורה ועלינו להשקיע כוחות להיות "שומעים" ספר "לחתך עליון"

תכלית האדם עמידה בניסיונות למען עֲנִתְךָ וְנִסְתָּךְ (ח.ב)

האדם במהלך חייו, ניצב מול שני "הרים", הר הראשון הוא: "מי יעלה בהר ה' " (תהלים כד. ג), וההר השני, זה היצר הרע, עליו אומרת הגמרא (סוכה נב.): שהוא דומה להר גבוה. זהו שאומר דוד המלך ע"ה (תהלים קכא. א): "אשא עיני אל ההרים", יהודי נמצא תמיד בין שני ההרים הללו, בין הר ה' מחד ובין ההר של היצר מאידך. הוא יכול לטפס על ההר הראשון ולעלות בהר ה', אך חלילה הוא גם עלול לעלות על ההר השני.

מהו תפקידו של האדם בעולם? כך כותב ה"מסילת ישרים" (פרק א), אשר כידוע אמר עליו הגר"א, שעד פרק י' אין בו ולו גם מלה אחת מיותרת: עיקר מציאות האדם בעולם הזה הוא רק לקיים מצוות ולעבוד ולעמוד בניסיון. תכלית האדם בעולם הזה, היא העמידה בניסיונות. וכל יום ניצב כל יהודי בפני מאות ניסיונות, כיצד הקריאת שמע שלו בבוקר, איך יראה השמונה

הלכה: כיבוד אב ואם
להחזיק את הוריו בביתו

כתב השו"ע (יו"ד סימן ר"מ ס"ד) איזהו כבוד, מאכילו ומשקהו וכו', ובספר פסקים ותשובות (אות טו) כתב: ראוי שהבן יקבע את מקום מגוריו בעיר מגורי הוריו, כדי שיוכל לכבדם ולשמעם, ובפרט כשהוריו זקנים ונזקקים הרבה לעזרתו, עליו להשתדל לדור בסמיכות אליהם להיות להם לעזר ולסעד. וישנם הרבה אופנים שאינו חייב בזה, ואי אפשר לקבוע מסמרות בעינינים אלו, ויש לעשות שאלת חכם. ואם הבן גר במקום רחוק מההורים, חייב לשאול ולדרוש בטלפון בשלום הוריו מזמן לזמן, ואע"פ שיש לו הוצאות ממון אינו נפטר מזה, כי אם לא יעשה כן הרי הוא כמזלזל בכבודם ומצערם, ובזה לא נאמר הדין שכיבוד אב משל אב.

ספר פסקים ותשובות

פתגם: אין מרידות יתר על המתיקות שבגשמיות

ספר "שמחלה"

חקירה: בעלות

נובעת ממעשה הקניין, או מהמציאות שהבעלים שולט על החפץ. ונראה שזו החקירה בעלת מספר הנפק"מ הגדול ביותר (פרי משה קניינים ב-א)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ההבדל החוצץ

רבי יהונתן אייבשיץ נזדמן פעם ליד שולחן אחד עם כומר מכובד והיו יושבים זה מול זה לשני צדי השלוחן. אותו כומר היה שונא יהודים מובהק ותמיד אהב לקנטר וללגלג על כל יהודי הבא במחיצתו. פנה הכומר אל רבי יהונתן ושאל: התוכל לומר לי, הרב, מה מבדיל בין יהודי לבין כלב, השולחן, השיב רבי יהונתן בקיצור נמרץ.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קמו)

מזל טוב ליום הולדת של בני חניאל בן מלכה נ"י

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'זות בת אליו, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל. זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאת, מרים ברכה בת מלכה ואריה יעקב בן חוה. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

הגמרא (מנחות כט:) מספרת, שמשה רבנו ראה שאחר פטירתו של רבי עקיבא הוציאו את בשרו למכירה במקולין. אמר לפניו: רבוננו של עולם, זו תורה וזה שכרה? אמר לו הקב"ה: שתוק, כך עלה במחשבה לפני. מקשה ה"אור החיים" הקדוש: מדוע כאשר סרקו את בשרו במסרקות של ברזל, לא בא משה רבינו לפני הקב"ה, לצעוק: זו תורה וזו שכרה? מדוע רק לאחר מיתתו, אחרי שמכרו את הבשר במקולין, רק אז התעורר משה לשאול: זו תורה וזו שכרה? התשובה היא: כשאדם חי סובל יסורים, ואפילו סורקים את בשרו במסרקות של ברזל ר"ל, אין כאן קושיה, כי זה חלק מתפקידו של האדם, לעבור יסורים. אדם עובר לפעמים, יסורים כדי לעמוד בניסיון, כדי להתרומם ולהגיע לפסגות הגבוהות ביותר.

אולם אחר פטירתו של אדם, כבר אין לו ניסיונות, מדוע אם כן, היו צריכים למכור את בשרו במקולין? זו היתה טענתו של משה רבינו, ועל כך אמר הקב"ה: שתוק, כך עלה במחשבתו. אנחנו רואים, שיסורים הם חלק מהחיים, ההתמודדות הן עצם החיים, לא איזו 'תקרית' בלתי מוצלחת, זה תפקידו של האדם, לעמוד בניסיונות

ספר "להתעזר באהבתך"

מקרים היתם עם ה' (ז.ט)

לכאורה צריך היה הכתוב לומר: "ממרים הייתם ב"ה", מהו "עם ה'", יש לומר: כתוב במדרש (פרשת כי תשא), כי אפילו באותו היום שבו עשו את העגל ירד להם מן מהשמים וממנו הקריבו לפני העגל, כמו שנאמר (יחזקאל טז, טז) "וְלַחְמֵי אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ סֶלֶת וְשֶׁמֶן וְדָבַשׁ הֶאֱכַלְתִּיךָ וּנְתַתִּיהוּ לְפָנֶיךָ (לפני הצלמים) לְרִיחַ גִּיחַח". לכך אמר הכתוב "ממרים הייתם עם ה'", היינו עם החסד והנפלאות שעשה הקב"ה עמכם, שהוריד לכם מן אפילו ביום הנורא שבו עשיתם את העגל, ואף שלא מנע חסדו מכם, עם כל זאת אתם הקשיתם עורפכם, עד שמאוכל זה הקרבתם מנחה לפני העגל.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

וְאֶתְפֹּשׁ בְּשֵׁנֵי הַלַּחַת וְאֶשְׁלַחְכֶם מֵעַל שְׁתֵּי יָדַי וְאֶשְׁבְּרֶם לְעֵינֵיכֶם (ז.ט)

מצינו במדרש, כי אף על פי שכל האותיות פרחו מן הלוחות ולא נשארו אלא שברי לוחות, הרי הדיבור "זכור את יום השבת לקדשו", נשאר שלם, לפיכך אומרים אנו בתפילת שחרית של שבת: "שני לוחות אבנים הוריד בידו וכתוב בהם שמירת שבת", היינו: בשני לוחות האבנים שהוריד משה רבינו מהר סיני עדיין כתוב בהם הדיבור של שמירת שבת, אפילו לאחר שנשברו.

מעינו של תורה בשם בעל קדושת אהרן ז"ל מסדיגורה

